

"Et land som er dårlig styrt" står det på plakaten til demonstranter i det oljerike Angola. De protesterer mot økte bensinpriser og forbud mot gatesalg. Foto:

AMPE ROGERIO /EPA / NTB

Skattekspert:

– Equinors Afrika-skatt kommer ikke vanlige folk til gode

– Equinor betalte over 32 milliarder kroner i skatt til Algerie, Angola, Libya og Nigeria i 2022. De enorme inntektene fra oljesektoren har imidlertid i liten grad kommet befolkningen til gode, sier Odd-Helge Fjeldstad, seniorforsker ved Chr. Michelsen Institutt (CMI).

Jan Speed

Journalist

Publisert Mandag 04. september 2023 - 12:49

I sommer skrev [Panorama](#) at Equinor betalte over 32 milliarder kroner i skatt til fire afrikanske land i fjor. Dette tilsvarer mer enn fire ganger Norges samlede bistand til Afrika.

For mange afrikanske land er inntektene fra ulike former for skatt større enn det landet får i bistand. Det gjøre at mange har en oppfatning av at skatt er viktigere enn bistand. Fjeldstad, som er en av de fremste ekspertene på afrikanske skattesystemer,

mener det er alt for enkelt å trekke en slik konklusjon.

– Det er ikke belegg for å hevde at økte skatteinntekter betyr at disse oljestatene investerer mer i grunnleggende offentlige tjenester. Tvert imot bidrar oljeinntektene til at regimene i disse landene i liten grad trenger å bry seg om borgernes ve og vel, sier Fjeldstad.

Han påpeker at skatteinntekter fra naturressurser som olje og gass gir mulighet for vekst og utvikling i disse landene, men at de enorme inntektene fra oljesektoren imidlertid i liten grad har kommet befolkningen til gode.

– Equinor rapporterer utgifter og skattebidrag i såkalt land-for-land-rapportering, og følger vertslandenes lover og regler. Det er selvsagt bra. Men respekt for nasjonalt lov- og regelverk er ingen målestokk på samfunnsansvar, sier Fjeldstad.

Dårlig styresett

Myndighetene i de fire Equinor-landene scorer alle lavt på korrupsjons- og styresettindekser.

– En beskjeden del av skatteinntektene blir brukt til å utvikle offentlige skoler og helseklinikker. Samtidig som en liten styrtrik elite velter seg i luksus, lever det store

flertallet av befolkningen i bunnløs fattigdom,
sier Fjeldstad.

Professor Odd-Helge Fjeldstad ved CMI er også tilknyttet African Tax Institute ved Universitetet i Pretoria, Sør-Afrika.. Foto: CMI

Han viser til faglitteraturen som viser at ressursrike land generelt gjør det dårlig når det gjelder sosial og økonomisk utvikling sammenlignet med land som er mindre rike på naturressurser.

– Naturressursrikdom er forbundet med mindre demokrati, mer korrupsjon, høyere sannsynlighet for voldelige konflikter, samt mindre økonomisk diversifisering. Botswana og Norge er blant de få unntakene, sier professoren, som ved siden av CMI også er tilknyttet African Tax Institute, Universitetet i Pretoria i Sør-Afrika.

Trenger ikke skatt fra egne borgere

Han mener det er en klar sammenheng mellom dårlig styresett og det faktum at regimene i disse landene i liten grad er avhengig av skatteinntekter fra egne borgere og bedrifter. Angola er et tydelig eksempel.

– I [en studie av skattereformen i landet](#) viser vi at mer enn 95 prosent av voksne angolanere ikke er registrert som skattebetalere. De store olje- og gassinntektene gir regimene frie tøyler til å bruke inntektene som de selv finner for godt,

uten at de trenger å være bekymret for borgernes reaksjoner, sier Fjeldstad.

”

Den økonomiske og politiske makten er ofte konsentrert til en liten elite. Denne eliten betaler generelt ikke skatt og er relativt uberørt av organiserte samfunnsinteresser. Både vilje og evne til samfunnsbygging mangler hos eliten.

Professor Odd Helge Fjeldstad

– Myndighetene har ikke insentiver til å inngå dialog og forhandle med organiserte grupper av befolkningen. Dét er en av hovedforklaringene bak dårlig styreset. Den økonomiske og politiske makten er ofte

konsentrert til en liten elite. Denne eliten betaler generelt ikke skatt og er relativt uberørt av organiserte samfunnsinteresser. Både vilje og evne til samfunnsbygging mangler hos eliten.

Statsbygging

– Et effektivt skattesystem er en av grunnpilarene for statsbygging.

Fjeldstad mener statens effektivitet og ansvarlighet overfor borgerne har nær sammenheng med måten staten blir finansiert på. Det har betydning om staten skattlegger borgerne framfor at den lever av oljeinntekter og utenlandsk bistand, og det

har betydning hvordan skattleggingen foregår.

– Dette dreier seg om å bygge konstruktive relasjoner mellom stat og samfunn rundt skattesystemet. Beskatning kan stimulere borgenes krav om demokratisk deltakelse i politiske beslutningsprosesser, og er et viktig instrument for å ansvarliggjøre myndighetene, sier Fjeldstad.

– Historien om utviklingen av oljelandene Algerie, Angola, Libya og Nigeria er altfor kompleks til at en kan – eller bør – redusere det til enkle sammenhenger som at «skatt er viktigere enn bistand». For når det aller meste av skatten kommer fra oljeinntekter har dette helt andre effekter på styresett og bærekraft

enn om inntektene kommer fra et sunt og mangfoldig næringsliv, sier Fjeldstad.

Les også:

Equinor betaler mer i skatt til Afrika enn Norge gir i

bistand

ANGOLA

EQUINOR

SKATT

NYHETER

Meld deg på nyhetsbrev:

Din e-postadresse

Abonnér på nyhetsbrevet

Siste nytt fra forsiden

– Equinors Afrika-skatt
kommer ikke vanlige
folk til gode

Fksnert• Kinn ns

Enormt
sikkerhetsapparat
under Indias G20-
toppmøte

Dårlig nytt for Sahel at
Norge stenger
ambassaden i Mali

Byråkraten: – Ingenting preger arbeidet vårt for sikkerhet og beredskap mer enn Ukraina

Kuppmakere varsler overgangsstyre – mens AU suspenderer Gabon

Kontroversiell applaus
for juntaens

støttespiller

Uenig med Hellestveit:
Flere kan få den hjelpen
de trenger

Panorama nyheter er et uavhengig nettsted om bistand, globale forhold og internasjonal utvikling. Sjefredaktøren er ansvarlig for innholdet.

Kontakt

[Om oss](#)

[Redaksjonen](#)

Adresse

Bygdøy allé 2

0257 OSLO

Abonnér

Abonner gratis på magasinet vårt

Facebook

Twitter

Powered by Labrador CMS